

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**DOMÁCÍ NÁSILÍ A OSTATNÍ SOCIÁLNÍ
PROBLÉMY**

Autor práce: Martina Kudláčková
Studijní obor: Bezpečnostně právní studia
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc.
Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Prof. PhDr. Emanuelu Peckovi, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

Úvod.....	6
1. Vymezení pojmu domácího násilí	8
2. Role oběti a pachatele	11
3. Členění domácího násilí	19
3 a) Intimní násilí.....	19
3b) Neintimní násilí.....	19
4. Formy domácího násilí.....	20
4 a) Fyzické násilí.....	20
4b) Psychické násilí	20
4 c) Sexuální násilí.....	21
5. Příčiny vzniku násilí v domácnostech.....	23
6. Důsledky domácího násilí (neboli jeho ostatní sociální problémy).....	26
6 a) Alkoholismus a narkomanie.....	26
6 b) Těhotenství ve věku 13 – 18 let.....	28
6 c) Sebevraždy	28
6 d) Obezita a bulimie	30
6 e) Prostituce	32
6 f) Psychiatrické a zdravotní problémy.....	33
6 g) Ztráta sebedůvěry	34
7. Péče o pomoc obětem domácího násilí.....	35
7 a) Pomoc orgánů státní správy	35
7 b) Pomoc nevládních organizací a občanských sdružení	36
8. Dopady násilí v domácnostech	39
9. Prevence u násilných a mravnostních incidentů a jednání, které mají znaky domácího násilí	40
10. Domácí násilí z pohledu práva	41

ZÁVĚR.....	44
ABSTRAKT.....	45
ABSTRACT.....	46
PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY	47
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	49

Úvod

„Muži nepáchají násilí proto, že jsou nemocní nebo závislí, ale proto, že mohou.“

PhDr. Eva Sopková, ProFamilia

Domácí násilí patří v současné době k nejrozšířenějším formám násilí. Je to velice závažný a aktuální celospolečenský problém s devastujícím dopadem na všechny postižené, což bývají zpravidla členové rodiny, nikoliv ojediněle i děti vyrůstající v násilném prostředí.

Tato problematika má velmi hluboké kořeny v samotné historii lidstva. V některých knihách je považováno za původce domácího násilí náboženství, které stavělo dominantní roli muže do popředí a poslušnost, oddanost, podřízenost ženy, která v podstatě neměla žádná práva. Tato oddanost a naprostá poslušnost, byla společností považována za běžnou a zcela oprávněnou. Veškerá odchylka od poslušnosti a podřízenosti ženy, byla hned veřejně a někdy i fyzicky trestána. Převažovala tendence do této problematik domácího násilí nezasahovat a společnost tento fenomén považovala za hluboce soukromý a mnohdy nepodstatný. Až feministické hnutí, které vzniklo v Americe, přerušuje domácí násilí páchané na ženách. (Gjuričová, 2003, s. 1)

V České republice dlouhou dobu byl (a stále často ještě je) považován problém domácího násilí za zanedbatelný a převážně soukromý problém partnerů. Dnes se závažnosti tohoto tématu dostává do podvědomí odborné i široké veřejnosti. Od poloviny 90. let probíhá řada diskuzí na všech úrovních a postupně nabývá na důležitosti i v očích politiků jako samostatný a svébytný problém. V západních zemích na tuto problematiku začaly před lety upozorňovat ženská hnutí a dnes k tomuto máme nejen mezinárodní deklarace na úrovni OSN a EU, ale i legislativní změny a opatření v celé řadě zemí světa. Většinu z nich podepsala i vláda České republiky - Zákon na ochranu před domácím násilím č. 135/2006 Sb., s účinností od 1. 1. 2007. (<<http://www.spgs-szs.cz/files/materialy/socialni-pece/domaci-nasili.pdf>>)

Řešení problematiky domácího násilí spadá do působnosti několika organizací, jako je např. Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství. Jde o práci policie, sociálních pracovníků, soudů, lékařů, zdravotních sester, učitelů a dalších dobrovolných pracovníků a organizací.

1. Vymezení pojmu domácího násilí

Pojem domácí násilí je v každé literatuře vymezen jinak. Domácí násilí je specifické tím, že k němu dochází vždy v intimních vztazích mezi nejbližšími osobami a má hluboký dopad na celou rodinu.

Domácí násilí je označením pro opakované, násilné jednání, kterým dochází k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, a to v bytě nebo domě společně obývaném násilnou osobou i osobou, proti níž takový útok směřuje.

Toto násilí lze identifikovat podle čtyř základních znaků:

- 1) opakování (dlouhodobé, na pokračování),
- 2) eskalace (stupňuje se, je častější),
- 3) blízkost osob (jasné a neměnné role)
- 4) neveřejnost (místo páchaní je stranou společenské kontroly, v soukromí, dům, auto, chata...).

Aby skutek byl domácím násilím, tak musí být splněny všechny znaky.

Domácí násilí je velmi rozšířený a současně nejméně kontrolovatelný druh násilí. Zahrnuje v sobě všechny projevy fyzického, sexuálního a psychického násilí páchaného mezi jednotlivými členy rodiny, dle zahraničních i tuzemských výzkumů v naprosté většině páchaného muži vůči ženám – vlastním manželkám, dětem, družkám nebo partnerkám.

V knihách od Ivany Dufkové a Jiřího Zlámala jsou uvedeny tyto formy domácího násilí: fyzické, psychické, sociální ekonomické, sexuální a emocionální. Nejčastější forma domácího násilí je kombinace fyzického a psychického násilí. (Dufková, Zlámala, 2005, s. 9)

Ludmila Čírtková ve svém článku v časopise Policista rozděluje násilí na: sexuální násilí a domácí násilí. Jejich odlišnost je obvykle vysvětlována tím, že sexuální

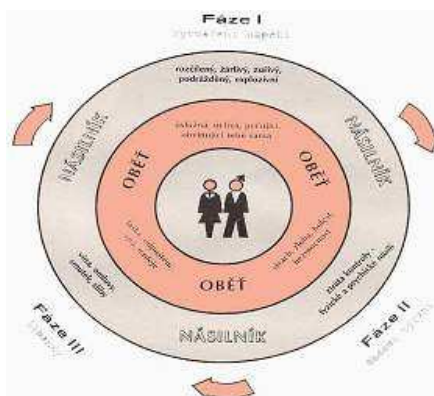
násilí spadá spíše do obecné kriminality (tzv. general crime), zatímco domácí násilí spadá spíše do partnerského zneužívání (partner abuse). Rozlišujícím znakem je vztah mezi pachatelem a obětí. V případě domácího násilí je pachatel vždy dobře znám, žije v blízkém (intimním) vztahu. U sexuálního násilí tomu tak být nemusí, pachatelem může být kdokoliv – kolega, nadřízený i úplně cizí osoba. Dalším znakem je pohlaví oběti. V souvislosti s domácím násilím je v odborné literatuře v poslední době zdůrazňováno, že jeho přímou obětí se stávají muži i ženy. Zatímco u sexuálního zneužívání je přímou obětí žena, nikoliv muž.

Domácí násilí se objevuje u lidí všech úrovní vzdělání, sociální situace, tříd, etnických skupin, tříd apod. Domácí násilí není pácháno v afektu, ale většinou jde o promyšlené činy, které mají za cíl získat moc a kontrolu nad druhou osobu.

Domácí násilí se nevyhýbá ani dětem. Může být zaměřeno přímo proti nim nebo bývají svědky násilí mezi rodiči. Dále může být pácháno vůči zdravotně postiženým a starým lidem. Zde bývá většinou důvodem majetek nebo peníze. V některých případech může dojít i k tomu, že se obětí stávají muži, kteří jsou vystaveni spíše psychickému nátlaku než fyzickému ohrožení.

Domácí násilí nebývá jednorázovým aktem. Jedná se spíše o cyklicky se opakující etapy. Násilí se objevuje ve fázích, které se opakují. Tyto období bývají díky cyklické podobě označovány za „kruh domácího násilí“ nebo také „spirála násilí“ – v tomto názvu je zohledněn i vzrůstající agresivita a brutalita útoků.

Obr. č.1: Kruh domácího násilí

Zdroj: <http://magdalenium.cz>

Domácí násilí prochází třemi fázemi. Fáze vytváření napětí bezprostředně předchází období týrání. Agresor bývá rozčilený, žárlivý, podrážděný, zuřivý a explozivní a oběť kritizuje. Oběť se v této fázi snaží být úslušná, uctívá, pečující, obviňuje sebe sama a snaží se tím, že vyhoví násilníkovi, vyhnout konfliktu.

V období týrání agresor ztrácí kontrolu nad svým jednáním a dochází k propukání fyzického a psychického násilí. Oběť se v této fázi cítí bezmocná, bojí se a vůči agresorovi cítí zlobu.

Poslední fáze je někdy nazývána obdobím usmiřování, fází lásky nebo také poetickým označením líbáňky. Agresor po období týrání cítí vinu, oběti se snaží omluvit a slibuje jí, že už se násilí nebude nikdy opakovat. Ujišťuje ji o svých citech apod. Oběť mu věří, má naději, že se vztah urovná a agresorovi odpouští.

Tyto fáze se pak opakují. Jediné, co se mění, je intenzita týrání, které se zvětšuje, a poměr délky trvání jednotlivých fází. Většinou se zkracuje fáze „líbánek“ a prodlužuje se fáze týrání a vytváření napětí. (<<http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875lid=CZoid=643226>>)

2. Role oběti a pachatele

Oběťmi domácího násilí jsou ženy i muži z heterosexuálních i homosexuálních vztahů. Typickou obětí domácího násilí je podle představy velké části populace žena středního věku, s minimálním vzděláním a maximálně průměrnou inteligencí, žena v zástěře stojící za plotnou. Bohužel domácí násilí se týká naprosto všech žen i mužů, všech věkových kategorií, profesí, různé inteligence různých sociálních skupin. Obecně lze tedy říci, že obětí domácího násilí se může stát každý.

Oběti domácího násilí si často problém nechtějí připustit, popírají jeho závažnost nebo je trápí pocity beznaděje a bezmoci, neví, jak situaci řešit. Domácí násilí probíhá za zavřenými dveřmi, beze svědků. Tato nejčastější forma násilí je i z tohoto důvodu nejméně kontrolovanou a zároveň nejvíce podceňovanou formou fyzického týrání. Pachatelé se nebojí, že za tento trestný čin budou potrestáni. Nehodlají za své chování převzít odpovědnost, domnívají se, že je oběť vyprovokovala. Ženy se za problém stydí, chtějí dětem za každou cenu zachovat úplnou rodinu, k násilníkovi mají stále citový vztah a na základě jeho obviňování věří tomu, že vina je na jejich straně. Dokonce ani opuštění partnera mnohdy situaci neřeší. Řada pachatelů svou oběť nadále pronásleduje, snaží se nad ní zase získat ztracenou kontrolu. (<<http://www.senorita.cz/domaci-nasili.html>>)

Veškeré výzkumy do 90. let shodně potvrzují, že většinovými oběťmi domácího násilí jsou ženy (92 – 98 % z celkového počtu obětí). Podle výzkumných údajů i podle statistik poradenských center se počet mužských obětí domácího násilí objevuje v intervalu 2 – 5 %. Koncem 90. let se však tento obraz začíná měnit. Objevují se sofistikovanější studie, které začínají zpochybňovat jednosměrnost domácího násilí. (<<http://www.mvcr.cz/casopisy/policista/2001>>)

V 70. letech minulého století se začíná otevřeně mluvit o znásilňování, zneužívání a týrání žen, ke kterému dochází v rodině. V této době také vznikají první azylové domy pro ženy a krizová centra. (Huňková a kol., 2004, str. 194)

Domácí násilí je velmi zákeřné, začíná vždy nepozorovaně. Zatímco se jednotlivé útoky opakují v cyklu: útok – omluva – období klidu – nový útok,

oběť je stále více emočně i finančně připoutána k agresorovi. Postupem času je oběť na agresorovi tak závislá, že když ji začne ubližovat nepokrytě, nevykládá si to oběť jako nepatřičné chování ze strany agresora, ale jako chybu jí samotné. Tato navenek nesmyslné jednání zmátlo již mnoho lidí, kteří chtěli některé z obětí pomoci. Na oběti, která se útočníka zastává, omlouvá ho a „rozumí mu“ se ve skutečnosti tímto projevuje tzv. „syndrom týrané ženy“, který se u oběti domácího násilí objevuje často. Je to pro oběti partnerského násilí přirozená ochranná reakce, která jim pomáhá vyrovnat se s tvrdou realitou jejich vztahu.

K takto nepřiměřeným reakcím oběti patří například popírání nebezpečnosti partnerova jednání, tvrzení, že se jí nic ve skutečnosti nestalo, omlouvání partnera, zlehčování utržených zranění, odmítání nabízené pomoci, disociace a podobně. Toto jednání ovšem oběť nebere jako výmysl, opravdu věří tomu, co dělá a co říká. Reálné nebezpečí si velice často neuvědomuje a potřebuje impuls zvenčí, aby jí došlo, že ve skutečnosti je to agresor, ne ona, kdo se zachová v dané situaci nepřetržitě.

Po útoku se agresor obvykle k oběti chová mile, dává jí dárky jako „odškodnění“, omlouvá se, nebo naopak jedná, jako by se nic nestalo. Poté, co mu oběť odpustí, přijme jeho omluvu, nebo přistoupí na myšlenku, že se vlastně nic závažného nepříhodovalo, agresor zaútočí znovu a většinou s větší razancí. Postupem doby se období klidu zkracují a útoky se stávají intenzivnějšími, ale pro oběť je už v tuto dobu extrémně těžké od agresora odejít. Na konci celého procesu již jde oběti doslova o život. (<<http://www.rodina.cz/clanek6023.htm>>)

U obětí domácího násilí lze také pozorovat tzv. Stockholmský syndrom. Jedná se o vytvoření emocionální vazby mezi násilníkem a obětí, kdy se oběť identifikuje s jednáním agresora, snaží se mu vyhovět, pomáhat mu, chránit ho. Podvědomě chce tak dosáhnout shovívavosti a zmírnit násilí. Tento syndrom byl poprvé popsán v 70. letech při přepadení banky ve Stockholmu, kdy rukojmí byli několik dní drženi v izolaci a byli zcela v moci pachatelů. Paradoxně u nich došlo k ztotožnění se s bankovními lupiči, omlouvání jejich chování a pochopení jejich činů. (Bednářová a kol., 2003, s. 29)

Mezi další problémy, které vznikají u žen, na kterých je páčáno domácí násilí patří například bolesti hlavy, urologické a gynekologické problémy, poruchy spánku, bolesti břicha, poruchy příjmu potravy, sebepoškozování, alkoholismus nebo požívání jiných návykových látek, psychické potíže. Ženy jsou úzkostlivé, přecitlivělé, nervózní. Dále se u nich objevuje strach, bezmocnost, snížené sebevědomí, deprese, nervozita, přecitlivělost, úzkostlivost.

Další kapitolu obětí domácího násilí tvoří děti jako svědci domácího násilí nebo jako přímé oběti týrání. V současné době jsou děti svědky 97 % všech případů domácího násilí, k nimž dochází v České republice mezi manžely. Přitom před šesti roky to bylo 85 %. Tuto informaci poskytlo Informační a poradenské centrum ROSA.

Děti bývají obvykle svědky toho, jak jeden z rodičů svého partnera bije, sprostě mu nadává nebo ho psychicky týrá. To má ve většině případů dopad na dětskou psychiku. Pokud je dítě svědkem domácího násilí, vyskytují se u něj většinou tyto změny v chování – plačtivé a úzkostné stavy, psychosomatické potíže, zhoršení prospěchu ve škole, agresivita vůči rodičům či okolí.

Fyzicky zneužívané děti mají větší sklon k zlostmému chování než ostatní děti, často se u nich objevuje i agresivní chování. Pokud je násilí na dítěti páčáno před dobou utvoření vlastního já (což je obvykle kolem druhého roku), může dojít až k deformaci vlastního já a pocitu jáství. V neposlední řadě na dítě působí prožité násilí i ve vztazích s vrstevníky. Násilí si takovéto dítě může kompenzovat manipulativním chováním, užíváním tabáku, alkoholu a drog.

U násilí páchané na dětech se používá ustálený výraz „syndrom CAN“ (Child Abuse and Neglect), tj. syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Je definován jako poškození tělesného, duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoli nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby, jež je v dané společnosti hodnoceno jako nepřijatelné. Jde o soubor negativních důsledků špatného zacházení s dítětem. Tyto příznaky mohou vzniknout následkem aktivního ubližování nebo nedostatečné péče, kdy dítě trpí zanedbáváním jeho důležitých životních potřeb. (<<http://www.dobromysl.cz/scripts/detail.php?id=520>>)

Další skupinu obětí domácího násilí tvoří muži. Pro většinu mužů je přiznání se k tomu, že jsou obětí domácího násilí frustrující a ponižující. Myslí si, že to ukazuje jejich slabost a neschopnost udržet si přiměřené postavení s kulturními normami. Muži jsou psychickými formami domácího násilí postiženi ve stejné míře jako ženy, ale oproti ženám jsou proti této formě domácího násilí odolnější a dokážou si vůči násilí pomoci sami lépe než ženy, děti nebo senioři. (Buriánek, J. a kol., 2006, str. 68)

Nejčastějšími formami násilí na mužích je především psychické násilí ve formě verbálního napadání, vydírání a emocionální násilí. Odhady ukazují, že muži jsou obětmi domácího násilí ve 2 – 5 %. Násilí u mužů je velmi obtížně prokazatelné. Ženy jako pachatelky jsou velmi rafinované a muži nechtějí vyhledat institucionalizované formy pomoci. Typický profil muže, na kterého působí násilí, je submisivní, neagresivní, spíše feminní typ, často se sklony k nadváze, je to muž špatně navazující sociální kontakty. (Špaténková, N. a kol., 2004, str. 115)

Specifickým problémem domácího násilí je, podle profesora Wroclavské university Pavla Mühlpachra, násilí páchané na lidech. Podle Mühlpachra se staří lidé stávají obětmi domácího násilí v poslední době stále častěji. Míra rizika člověka, že se stane obětí viktimitnosti (trestné činnosti) je u seniorů dána především jejich menší schopností obrany, úniku, dále osamělostí, někdy odlišným způsobem chování. Staří lidé, zvláště ti, kteří jsou ve špatném zdravotním a funkčním stavu, jsou relativně snadnou obětmi domácího násilí. Agresor bývá posedlý hledáním nedostatků a chyb v chování seniora a sám vytváří více situací, ve kterých nachází oprávněnost pro nové násilí. (Mühlpachr, P., 2004, s. 87)

Velmi významným faktorem je také strach starších lidí, že jsou v mladé domácnosti na obtíž, a tudíž mají snahu se co nejvíce přizpůsobit stávajícím podmínkám. Tím snadno připomínají roli oběti, která je jim v rodině přisouzena. Často je jim také ubližováno, když se pokoušejí pomoci jiným obětem v rodině, nebo se jim zastávají a to jak děti, tak partnera agresora. Senioři se často také velice stydí za to, že některý z členů jejich rodiny je schopen se zle chovat, a proto nevyhledávají pomoc a násilí trpí.

Mezi další skupinu obětí domácího násilí lze zařadit také osoby s fyzickou nebo mentální indispozicí a to hned z několika důvodů. Prvním důvodem je snížená schopnost nebo možnost obrany před agresí. Schopnost obrany rozumím fyzickou schopnost útok odrazit, bránit se, uniknout do bezpečí. Osoby, které jsou omezeny v pohybu, upoutány na invalidní vozík, nebo nemají pro svou mentální indispozici schopnost komunikace, jsou totiž sociálně izolovány, a proto je jejich možnost dovolat se ochrany velmi zatížena, ne-li mnohdy vyloučena.

Druhým důvodem bývá často vysoký stupeň závislosti indisponované osoby na agresorovi. Tím nerozumíme „pouze“ ekonomickou a citovou závislost, jako je tomu u ostatních obětí, ale také závislost doslova existenční. Pro handicapované osoby je jejich rodina či blízký člověk jediným spojovacím článkem s okolím, jejich „náhradní ruce“, jediná společnost. Další důležitou skutečností je v mnoha případech ztížená schopnost komunikace s okolním prostředím, a to buď na základě smyslového postižení, nebo mentální indispozice. Taková oběť například neumí, nebo není schopna podat popis pachatele, nerozezná nebezpečnost situace a podobně.

U obětí s mentálním postižením navíc existuje faktor důvěřivosti a nezkušenosti v lidských vztazích, rozpor mezi vývojem pohlavních znaků a rozumovou úrovní, menší svědecká věrohodnost a snadná ovlivnitelnost, dezorientovanost v běžném životě atd. Jako další důležité faktory lze uvést například nízké sebevědomí oběti vyplývající z jejich tělesné indispozice neschopnost samostatného jednání u osob s mentálním postižením, předsudky veřejnosti, neznalosti intimní zóny při komunikaci, vliv psychofarmak, opoždění morálních aspektů atd. (<<http://www.rodina.cz/clanek/6023.htm>>)

Pojem **agresor** přesně definuje Závazný pokyn policejního prezidenta, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí, č. 179/2006, ve znění pozdějších předpisů. Tento pokyn definuje agresora jako „osobu, která ohrožuje ohroženou osobu na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti a žije s ohroženou osobou ve společném obydlí, a je či byla spolu s ohroženou osobou v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu, a lze důvodně předpokládat, že se tato osoba bude dopouštět i nadále domácího násilí vůči ohrožené osobě.“

V současné době neexistuje žádné výzkumně a empiricky zajištěná typologie pachatelů domácího násilí, natož přehled o tom, který z typů domácích agresorů se vyskytuje nejčastěji. Poznatky o pachatelích pocházejí ze tří hlavních zdrojů:

- 1) kriminologické výzkumy – zajímají se hlavně o to, jak reagují pachatelé na určité oficiální sankce. Ukázalo se, že některé skupiny osob působí hrozba oficiálních sankcí skutečně odstrašujícím efektem.
- 2) Samostatné oběti - jevové typologie člení pachatele podle toho jaké vzorce týrání partnera používají.
- 3) Psychologicky zaměřené výzkumy – ty se koncentrují na psychiku agresora a opírají se o klinicky zaměřené zkoumání typických rysů osobnosti zneužívatele. (Čírtková, L., 2003, článek)

Šmolka v roce 1991 provedl rozdělení základních zdrojů agresivního chování násilníka v situacích domácího násilí takto:

- 1) trvalé osobností rozložení, jež je výrazně ovlivněno dědičností a především výchovou.
- 2) Drobná mozková poškození. V těchto případech může násilník zpětně pociťovat lítost nad svým chováním, někdy může mít i amnézii na násilnou epizodu. Tuto poruchu lze ovlivňovat vhodnou léčbou u psychologa nebo psychiatra.
- 3) Vzájemné působení partnerů, střídá se provokace a reakce. (Šmolka a kol., 2004, s. 58)

Podle Zdeňky Bednářové je nejčastější typ agresora emociálně reaktivní násilník. Ten se vyznačuje pohotovostí k agresi, výbušností a snadnou vznětlivostí. Tito lidé se nechají snadno vyprovokovat, agrese tak vzniká jako reakce na vnější podnět, na skutečné či domnělé ústrky. Násilník pak ztrácí kontrolu nad svými reakcemi. Zpravidla takový člověk mívá často špatnou náladu, bojí se selhání, je přecitlivělý na kritiku, netrpělivý, nesnášenlivý a neustále v nepohodě. Protože je sebekontrola

těchto násilníků narušena, mohou být jejich impulzivní agresivní ataky velmi nebezpečné. (Bednářová a kol., 2003, s. 40)

Oproti tomu Zbořilová v Kriminalistickém sborníku definuje dva hlavní typy násilné osoby:

- 1) „sociálně problémový jedinec“, což je násilník s kriminální minulostí, který se běžně chová násilně vůči většině lidí. Je agresivní a nepřizpůsobivý, často využívá alkohol a drogy.
- 2) „Muž/žena dvojí tváře“, což je násilník, kterého okolí zná jako slušného a bezproblémového člověka, který nemá žádné zkušenosti s policií. (Zbořilová, K., 2006, s. 37)

Významná česká viktimoložka Ludmila Čírtková rozděluje pachatele domácího násilí takto: rozpadlý alkoholik, stresovaný slaboch (odreagování vlastní mizérie, domnělá či skutečná životní krize je spouštěčem – „vandal doma“, násilník potřebuje sám podporu, žena je zástupným odreagováním), nepolepšitelný sadista, domácí násilník s dvojí tváří (pedant, pro okolí slušný člověk, většinou vysoce kvalifikovaný partner), normální násilník (vlastně „oběť“ vlastního špatného dětství, kopíruje model původní rodiny; pokud sám cítí vinu a přijímá zodpovědnost, je dobrá šance na jeho zlepšení), reaktivní násilník (reakce na domnělé nebo skutečné ústrky ze stran partnerky, jasný a nápaditý start – začátek incidentů, celkem dobrá prognóza, neboť příčina je pravděpodobně vztahová, interpersonální), jiný pachatel (sběrný koš pro ostatní konstelace příčin a důležitých spouštěčů). (<<http://www.rodina.cz/clanek/6055.htm>>)

U většiny mužů, kteří se stali ve svém životě agresory, se prokázal fakt, že pocházejí z rodiny, kde se násilí odehrávalo, kde sami byli obětí nějakého druhu týrání, anebo byli svědkem toho, že otec bil jejich matku, nadával jí či ji zneužíval. Dítě, které mělo brutálního otce, často totiž podléhá představě, že je otec – tak jako „každý rodič“ spravedlivý. Stává se, že dítě odpozoruje násilné chování otce a bude je pak používat samo jako formu řešení partnerských či manželských vztahů. (Kahoun, Kozlová, Tóthová, 2003, s. 41)

Násilnický partner vyrůstá v přesvědčení, že muž je hlavou rodiny, že jeho slovo je nejdůležitější a musí být vždy poslední. Věří, že je odpovědný za svou ženu, a tak se cítí ospravedlněn ke krokům, které ji nutí, aby se chovala podle jeho představ. Pokud toho nedosáhne silou vůle, sáhne k fyzickému násilí. Agresori se často vyznačují slabou kontrolou impulzivity, občas jsou popisováni jako „časovaná bomba“. Explodují, třeba ve chvíli, kdy je příčinou pouhá malichernost. Jiní muži jsou na tom opačně. Vědí přesně, co dělají, svůj útok mají promyšlený. Cílem je pochopitelně vyvolat strach, aby mohli oběť kontrolovat. (Kahoun, Kozlová, Tóthová, 2003, s. 42)

Za nejčastější spouštěče násilí jsou v publikacích uváděny například vrozené agresivní chování pachatele. Ten nemá sociální zábrany vůči ostatním lidem, jsou konfliktní, chovají se nepřijatelně ve společnosti a ve většině případů potřebují mít partnera zcela pod svým vlivem. Mezi další spouštěč patří transgenerační přenos agresivního chování. V tomto případě pachatelé vyrůstali v rodinách, kde bylo násilí používáno při řešení různých problémů. Proto jim nepřijde divné, že dělají něco, co není v souladu s normami společnosti. Používání násilí při řešení problémů jim přijde jako zcela normální způsob chování. V neposlední řadě lze za spouštěče násilí považovat alkohol a drogy. V případě, že pachatel užívá návykové látky, ztrácí veškeré zábrany. Nemůžeme ale všechny osoby závislé na alkoholu a drogách považovat za násilníky.

Rozdělení jednotlivých pachatelů domácího násilí nemusí vždy obsahovat všechny typy agresorů. Oběti domácího násilí budou jistě uvádět znaky násilí, které budou mít společné rysy s kategoriemi, ale zároveň budou uvádět znaky, které jsou jedinečné pro konkrétní případy domácího násilí.

3. Členění domácího násilí

3 a) Intimní násilí

Intimní domácí násilí je domácí násilí páchané mezi intimními partnery. Nezáleží na tom, zda vztah v současnosti trvá nebo již byl ukončen. Intimní partneři jsou rozděleni do těchto čtyř skupin:

- 1) manželé,
- 2) intimní přítel/přítelkyně,
- 3) partneři, kteří spolu mají dítě,
- 4) homosexuální partneři.

Pachatelem je většinou muž, který není depresivní, je spíše extrémně žárlivý a je považován za pachatele domácího násilí. Násilí ve většině případů plánuje a zároveň o něm mluví. Za nejvíce rizikový faktor je považováno to, že jeden z partnerů je o 5 a více let starší.

Statistické údaje DONAlinky jsou následující: z 64 % obětí je manželka, 4 až 5 % bývalý/á manžel/ka, 32 až 34 % nezadaní. (<http://www.domacinasili.info/cze/vzdela_vaci_aplikace/uvoddoproblematikydomacihonasili.htm>)

3b) Neintimní násilí

Neintimní násilí je domácí násilí mezi členy domácnosti – rodiny, jež nemají mezi sebou intimní vztah, ale obývají společně jeden byt nebo dům. Násilí je zaměřeno na děti, sourozence, rodiče, prarodiče a širší rodinu.

4. Formy domácího násilí

V knize od Dufkové a Zlámala jsou uvedeny tyto formy domácího násilí, které se dělí na: fyzické násilí, psychické násilí, sociální násilí, ekonomické násilí, sexuální násilí a emocionální násilí. Nejčastější formou násilí je kombinace násilí fyzického a psychického. (Dufková, Zlámal, 2005, s. 9)

4 a) Fyzické násilí

Jedná se o brutální bolestivé útoky, které s sebou nesou riziko poškození zdraví a v extrémních případech může tento druh násilí vyústit v přímé ohrožení života. Mezi projevy domácího násilí patří například: bití, píchání ostrými předměty, řezání, pálení, svazování, trhání vlasů, škrábání, ohrožování předměty nebo zbraněmi, kroucení rukou, odpírání jídla, spánku, kopání. Zanechává zpravidla stopy v podobě modřin, jizev, popálenin, zlomenin, zaschlé krve a podobně. Jedná se o bolestivé útoky, které v některých případech mohou vyústit i v přímé ohrožení života či dokonce smrti.

S fyzickým násilím je často spojeno i ničení majetku a věcí, které jsou ženě milé nebo jí na nich záleží. (<<http://www.koordona.cz/domaci-nasili/obecne/3-druhy-domaciho-nasili.html>>)

4b) Psychické násilí

Psychické násilí souvisí často s fyzickým násilím, ale může se odehrávat samostatně. Zahrnuje soustavné ponižování, hrubé nadávání, urážení, zesměšňování na veřejnosti, vyhrožování, zastrasování, snižování osobních kvalit, znevažování schopností ohrožené osoby, využívání mocenských privilegií. (<<http://www.koordona.cz/domaci-nasili/obecne/3-druhy-domaciho-nasili.html>>)

Velmi časté je „diagnostikování“ ženy, že je blázen, duševně nemocná a skončí v blázinci. Muži ženu kontrolují ustavičnými telefonáty, špehováním, pronásledováním na pracovišti a doma. Mezi prostředky nátlaku patří odpírání pobytu v určitých

místnostech bytu, sledování televize, zákaz věnování se činnostem, které ženu baví, znemožňování spánku. (<<http://www.obcan.ecn.cz/text.shtml?x=135488>>)

4 c) Sexuální násilí

Sexuální násilí patří mezi časté formy násilí mezi partnery. Je rovněž hůře rozpoznatelné, neboť zpravidla také nezanechává stopy a odehrává se v intimním prostředí bez svědků (v některých vyhocených případech jsou svědky děti), takže v případě dokazování stojí proti sobě tvrzení ženy proti tvrzení agresora. Za sexuální násilí považujeme znásilnění, vynucování si sexuálního styku nebo sexuálních praktik proti vůli ženy, sexuální napadání ženy nebo erotických částí jejího těla, jednání se ženou pouze jako se sexuálním objektem atd. U většiny žen, které byly vystaveny sexuálnímu násilí, se objevují následky, které ženu provázejí po celý život. Žena má poškozené sebevědomí, vyskytují se u ní problémy s navazováním a vytvářením důvěrných vztahů, mnohdy není schopna zbavit se nepříjemných pocitů z jiných sexuálních vztahů. (Kahoun, Tóthová, Kozlová, 2003, s. 3)

Nyní se v mé práci budu zabývat dalšími formami domácího násilí, jako je násilí emocionální, ekonomické a sociální.

Emocionální násilí je orientováno na osoby, zvířata, věci, ke kterým má ohrožená osoba citový vztah. Zaměření na osoby se nejčastěji orientuje na nejbližší lidi z okolí ohrožené osoby (děti, rodiče, sourozenci apod.). Zahrnuje vyhrožování likvidací domácích zvířat nebo její provedení, ničení věcí patřících do osobního vlastnictví ohrožené osoby či věcí, ke kterým má vztah a představují nenahraditelnou vzpomínku, např. fotografie, dárky od rodičů, zděděné předměty jako památka na předky apod.

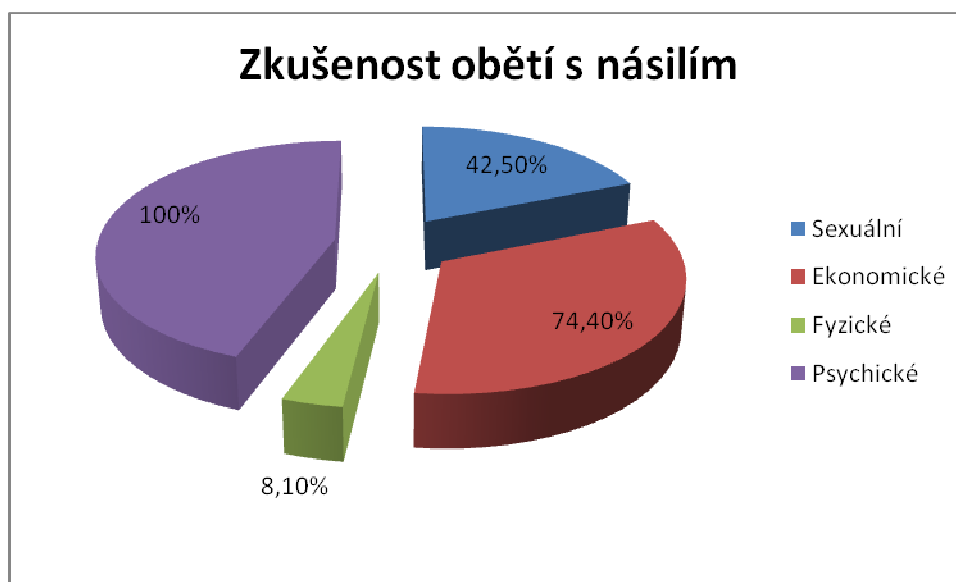
Sociální násilí se zaměřuje na sociální postavení a prostředí oběti. Zahrnuje izolování ohrožené osoby od ostatních lidí, zablokování telefonu, zákaz vycházení z bytu, kontrola času a sociálních kontaktů apod.

Ekonomické násilí se dotýká základních potřeb ohrožené osoby, jako je jídlo, bydlení, ošacení apod. Vyznačuje se zákazem docházení do zaměstnání, nechávání se doprošovat o peníze, kontrolu vydávání peněz a požadování vyučování i nepatrných částek, odmítání financovat stravu, platit nájem, poskytovat ošacení, odebírání peněz, znemožnění disponovat společným účtem apod. V poslední době se rozšiřují případy, kdy si násilná osoba vzala vysoké půjčky, které nesplácela a protože smlouva o půjčce byla uzavřena za doby trvání manželství, firmy vymáhají tyto pohledávky na ohrožené osobě, zatímco násilník mění místo pobytu a není k dohledání. (<<http://www.koordona.cz/domaci-nasili/obecne/3-druhy-domaciho-nasili.html>>)

Z dat statistik ROSA vyplývá, že:

- 100,0 % jejich klientek, obětí domácího násilí, má zkušenost s psychickým násilím,
- 85,1 % žen, obětí domácího násilí, má zkušenost s fyzickým násilím,
- 74,4 % žen, obětí domácího násilí, má zkušenost s ekonomickým násilím,
- 42,5 % žen, obětí domácího násilí, má zkušenost se sexuálním násilím.

Graf č. 1: Zkušenost obětí s násilím

Zdroj: ROSA, 2008.

5. Příčiny vzniku násilí v domácnostech

Příčiny vzniku násilí v domácnostech jsou velmi různorodé. Vznik násilí je ovlivněn několika faktory, které se liší případ od případu, proto je nelze jednoznačně určit.

Agresivní chování je z velké části naučené v dětství a mládí jako způsob řešení konfliktů a problémů, je přejatým vzorem z původní rodiny. K tomu se pak přidávají další negativní faktory, jako je:

- nezralost partnerů,
- obtížná ekonomická situace partnerů,
- bytová nouze,
- náročná životní situace,
- chronický nedostatek času,
- alkoholismus a jiná drogová závislost,
- nezaměstnanost,
- psychická nemoc.

Jiřina Voňková ve své knize za základní příčinu domácího násilí považuje snahu o moc, dominanci, rozdělení rolí, kdy jeden v páru usiluje o dominantní postavení a druhý nebo přesněji řečeno druhá, je vmanipulována do submisivní pozice. Násilníci si svým jednáním kompenzují vlastní nedostatečnost nebo si realizují některou ze svých potřeb, aniž by však dali prostor k naplnění potřeb své oběti ve vztahu. Násilníci mají tendence své jednání bagatelizovat či popírat úplně.

Dnes se za nejpravděpodobnější příčinu vzniku domácího násilí považuje osobnostní založení. Tomu odpovídá i alternativní pojem zneužívání partnera, který naznačuje psychologickou podobnost domácího násilí s problematikou zneužívání dětí. V obou jevech hraje osobnost pachatele klíčovou roli, chování zneužívané oběti je z hlediska iniciace násilí podružné, ovlivňuje pouze detaily ve způsobu provedení.

Většina mužů s násilným chováním se přiklání k dřívějším názorům, kdy se žena má starat především o domácnost a děti, zatímco oni sami mají rodinu zabezpečit a rozhodovat.

Za další spouštěč domácího násilí lze považovat alkoholismus. Osoby závislé na alkoholu ztrácí veškeré zábrany a poté mohou i páchat násilí. Většina agresorů po vystřízlivění omlouvá své chování alkoholovým opojením.

Podle průzkumu Bílého kruhu bezpečí mezi nejčastější příčiny násilí na ženách patří povahové založení partnera – 37 % obětí uvedlo povahové rysy jako hlavní, určující příčinu domácího násilí. V odpovědích klientů se dále vyskytly jako subjektivně předpokládané příčiny – 50 % alkohol, 34 % psychické neshody, 30 % psychická nemoc. (Kahoun, Kozlová, Tóthová, 2003, s. 28)

Důvodů, proč oběť s násilným partnerem setrvává, je mnoho. Je to například nízké sebevědomí a sebehodnocení ženy, nedůvěra ve vlastní schopnosti, obava ze ztráty dětí (agresor vyhrožuje odebráním dětí, pokud žena odejde ze společné domácnosti), ekonomická závislost na partnerovi, strach z odsouzení společností, chybějící bezpečné zázemí, kam by žena mohla s dětmi odejít, špatné zkušenosti s institucemi, u kterých se již pokusila vyhledat pomoc, víra v sliby partnera, ale i sexuální a emocionální závislost. Žena je i často partnerem úmyslně izolována od možnosti pomoci. (Bednářová a kol., 2003, s. 32)

Nyní bych uvedla nejčastější mýty o domácím násilí:

„Domácí násilí se týká jen sociálně slabších vrstev.“

Domácí násilí se vyskytuje ve všech společenských skupinách, nezávisle na vzdělání či ekonomické situaci pachatele či oběti.

„Domácí násilí jsou spíše hádky – italská manželství.“

K domácímu násilí dochází většinou záměrně a opakovaně. Je třeba odlišit běžný manželský či partnerský konflikt, při němž proti sobě stojí dva jedinci ve stejné pozici, a násilí – kde stojí vystrašená oběť a násilník. Domácí násilí navíc není jen hádkou – kromě psychologického teroru (vyhrožování, ponižování, odírání potravy či spánku) často dochází k surovému fyzickému napadání, které končí vážným zraněním s celoživotními následky či dokonce smrtí.

„Příčinou domácího násilí je především alkoholismus partnera.“

Příčinou domácího násilí je snaha získat kontrolu nad partnerem. Alkohol může sloužit jako „spouštěcí prvek“ nebo jako výmluva, není ale příčinou násilí.

„Za domácí násilí si mohou ženy samy, může totiž vyprovokují.“

Násilní partneři se na „vyprovokování“ k násilí vymlouvají často – důvodem k násilí podle nich může být cokoli, co není podle jejich představ. Ovšem i kdyby je někdo „provokoval“, těžko by např. napadli kolegu či kolegyni v práci, spolucestujícího apod. K násilí se v rodině uchýlí proto, že si to mohou dovolit, a proto, že chtějí získat nad partnerkou absolutní moc a kontrolu. Omluvou pro fyzické napadení či psychický teror ale nemůže být žádné jednání ani fakt, že se jedná o partnerku či manželku.

„Ženy mají domácí násilí ve vztahu rády.“

Žádná žena netouží po soužití, v němž by byla tlučena, ponižována, psychicky deptána.

„Neměl bych se do toho plést, není to moje věc.“

Přesvědčení, že násilí v rodině je záležitostí soukromou, že si o ně oběť koleduje, že si ho žena zaslouží a dokonce má násilí ráda, je poměrně rozšířené.

„Nevypadá jako žena (partner), kterou (kterého) by někdo bil.“

Pravdou je, že neexistuje typická oběť domácího násilí. Každý partner, muž i žena, se může dostat do pozice týrané oběti. Vzdělání, pracovní úspěchy ani materiální jistota nechrání před násilím za zavřenými dveřmi.

6. Důsledky domácího násilí (neboli jeho ostatní sociální problémy)

6 a) Alkoholismus a narkomanie

Slovo alkohol pochází z arabského al-kahal, což znamená jemnou substanci. Alkoholismus můžeme též nazvat jako závislost na alkoholu nebo opilství. Je to chronické recidivující onemocnění postihující nejen celou osobnost postiženého jedince po stránce psychické a fyzické, ale také jeho blízké, zvláště příslušníky rodiny. Patří mezi nejzávažnější a nejrozšířenější formy závislosti. Průběh závislosti na alkoholu je různý. Odlišuje se také podle toho, jaký druh alkoholu jedinec konzumuje. Tuto nemoc je možno jako všechny ostatní duševní i tělesné poruchy léčit.

Dle Jellineka má alkoholismus 4 stádia:

1. stádium – jedná se o vývojovou fázi závislosti, která se rozvíjí a zvyšuje se tolerance, piják si v této fázi uvědomuje, že pije jinak než druzí, že mu alkohol přináší úlevu v jeho problémech a proto zvyšuje frekvenci pití a jeho dávky,
2. stádium – vzniká potřebu alkoholu, zvyšuje se tolerance a objevují se první výpadky (okénka), toto stádium zhruba odpovídá termínu škodlivé užívání,
3. stádium – je rozhodující – stále stoupá tolerance nastává ztráta kontroly, v důsledku častého pití narůstají konflikty – rozpadají se interpersonální vztahy a pití je racionalizováno (za moje pití může společnost, je hrozná a špatná), člověk pije ráno ale i přes den,
4. stádium – konečná – dochází k poklesu tolerance, společenské degradaci a úpadku tělesného i duševního zdraví, u tohoto pijana dochází k úbytku financí a proto u něj může dojít i k pití nekvalitního alkoholu (např. čisticí prostředky, saponáty...). (<<http://zdravotnictvi.blogspot.com/2008/08/4-stadia-alkoholismus-dle-jellineka.html>>)

Podle Ústavu zdravotnických informací a statistiky v České republice se u ambulantních psychiatrů léčí ročně asi 27 000 pacientů závislých na alkoholu, léčebny pak evidují ročně téměř 11 000 hospitalizací. Počet lidí závislých na alkoholu však může podle předního odborníka na závislost na alkoholu v České republice primáře Karla Nešpora přesahovat až 140 000. V České republice se ročně průměrně vypije 10,2 litru čistého alkoholu na osobu a rok. Z odborných výpočtů také vyplývá, že na nemoci způsobené chronickým pitím alkoholu zemřou v České republice ročně asi 4 000 mužů a 2 000 žen. Podíl těchto úmrtí se na celkové úmrtnosti v posledních desetiletích zvýšil především u mužů. (<http://www.zbynekmlcoch.cz/info/otazky_a_odpoved/pocet_alkoholiku_v_cr_statistiky_alkoholismu_mnozstvi_vypiteho_alkoholu_na_osobu_a_rok.html>)

Narkomanie je chorobná touha po narkotikách, drogách a závislost na nich. Drogová závislost je považována za nemoc, řadíme ji mezi chronická onemocnění centrální nervové soustavy. Můžeme ji diagnostikovat a poté i léčit.

Drogová závislost může být buď na legálních drogách či na ilegálních drogách. Alkohol, nikotin (tabák – cigarety), kofein (káva, čaj) a těkavé látky (toluen a jiná průmyslová rozpouštědla, náplně do zapalovačů, benzin) lze zařadit mezi legální drogy. Naopak ilegální drogy lze rozdělit na pět skupin:

1. halucinogeny - jiné halucinogeny než konopné se v České republice užívají spíše vzácně,
2. konopné drogy – stejně jako i jinde ve světě, i v České republice je nejčastěji zneužívanou ilegální drogou konopí,
3. opiáty – opiáty jsou spolu s těkavými látkami považovány za nejnebezpečnější psychotropní látky vůbec; právem – jejich závislostní potenciál je velmi vysoký,
4. stimulancia – stiumalancia mají v České republice “slavnou” tradici – právě u nás byl na konci 70. let znovuobjevem pervitin a jeho poměrně snadná výroba,

5. taneční drogy – taneční drogy představují poměrně širokou skupinu rekreačně (zne)užívaných látek; typický je jejich kombinovaný halucinogenní a stimulační účinek.

6 b) Těhotenství ve věku 13 – 18 let

Výzkumy ukazují, že mnoho nezletilých matek pochází z rozvrácených rodin. Další dívky se stanou svobodnými matkami, protože je někdo znásilnil, jiné doplatí na svou sebejistotu a zvědavost.

Počty nezletilých matek se v České republice nemění. Jsou jich ročně jen desítky. Mnohem horší je situace ve vyspělých zemích, jako jsou Spojené státy americké nebo Velká Británie. Například ve Spojených státech amerických připadá 13 % všech porodů na nezletilé matky.

Sexuologové se domnívají, že tento problém je způsoben bídou úrovní sexuální výchovy. V těchto zemích jsou překážky v sexuální výchově z důvodu náboženského. Stejně jako počty nezletilých matek jsou zde i vysoké počty interrupcí. Podceňuje se zde používání ochrany před infekcemi a hormonální antikoncepce.

V západní kultuře je rodičovství nezletilých v první řadě nechtěným jevem. Státy proto vedou různé kampaně za snížení počtu mladistvých matek. Většinou se opírají o sexuální výchovu ve školách, psychologickou a zdravotní péči a výchovu v rodinách.

V porovnání se světem vykazuje Česká republika téměř záviděníhodná čísla. V České republice je průměrný věk, kdy Češi zahajují pohlavní život, už od roku 1993 kolem osmnáctého roku. Například v Brazílii začíná před osmnáctým rokem pohlavně žít 77 % mužů a 43 % žen. Hůře než Česká republika je na tom dokonce i Japonsko, kde před 18. rokem zahajuje pohlavní život 43 % mužů a 26 % žen.

6 c) Sebevraždy

Sebevražda (z latinského slova suicidum) je většinou obvykle definována jako vědomé a záměrné chování, které je vedeno s cílem ukončit vlastní život. Světová

zdravotnická organizace přijala v roce 1968 tuto definici: „*Sebevražedný čin je útok proti vlastní osobě s různým stupněm úmyslu zemřít. Sebevražda je pak sebezničující čin s fatálním výsledkem.*“ Nejpodstatnějším rysem sebevraždy je dobrovolnost a vědomost.

Sebevraždy se často vyskytují v souvislosti s depresemi, alkoholismem a jinými typy závislostí, u schizofrenie, sociální fobie a hraniční poruchy osobnosti. Dalšími přispívajícími faktory jsou předchozí sebevražedné pokusy, osamělost, osobní problémy (dluhy, rozvod...), pocit vyhoření u určitých profesí a vážné tělesné nebo duševní omezení.

Existuje několik typů sebevražd. Klasické dělení sebevražd je následující:

- a) bilanční sebevražda – podle některých názorů jediná „pravá“ sebevražda, k níž člověk dospěje na základě zvážení pro a proti své existence a jejích podmínek,
- b) impulzivní – neboli zkratkovitá sebevražda coby reakce na nějakou aktuální událost (špatné vysvědčení, úmrtí partnera),
- c) demonstrační (parasuicidium) – člověk nejedná s úmyslem zabít se, ale chce připoutat pozornost okolí (časté u histrionských osobností; histrionská osobnost = touží být co nejvíce a často teatrálně středem pozornosti, přičemž životní příběhy a osudy ostatních lidí ji příliš nezajímají, má navenek velmi výraznou, ale mělkou a hlavně labilní emotivitu a efektivitu, snaží se o svůdný a přitažlivý zjev, chová se hystericky); může to být jakési volání o pomoc a poněkud mimo stojící,
- d) sebevražedný pokus – nedokonaná sebevražda, dotyčný svůj úmysl dobrovolně zemřít přehodnotí, případně mu v dokonání sebevraždy někdo/něco zabrání,
- e) sebezabití – jde o úmrtí vlastním přičiněním, ale bez původního záměru; např. smrtelný úraz z pádu opilého člověka.

Další dělení sebevražd podle množství angažovaných osob: **párová** (sebevražedného jednání se po vzájemné dohodě dopustí např. manželé nebo milenci), **rozšířená** (osoba, která spáchá sebevražedný čin, takřkajíc vezme někoho s sebou, např. matka předávákuje sebe i děti, aby nezůstaly sami), **hromadná** (obdoba rozšířené sebevraždy, ale týká se většího množství osob; často souvisí s různými hnutími, které se zabývají problematikou např. konce světa nebo spasení).

Dalším dělením sebevražd může být podle původu motivu: **biblická** (motiv má původ v realitě – např. dluhy, nemoc), **patická** (motiv vychází z psychopatologie, např. halucinace, bludy – např. se zabije pacient trpící schizofrenií, aby tak unikl svým halucinovaným pronásledovatelům). (<<http://www.sebevrazda.psychoweb.cz>>)

V loňském roce spáchalo v České republice sebevraždu nejméně lidí od roku 1875, kdy na našem území začal být tento druh dobrovolného odchodu ze světa evidovány. Nejčastější příčinou sebevražd je nevléčitelná choroba provázená velkou bolestí a ztráta jistoty – například zaměstnání.

Nejčastější skupinou, která se rozhodne ukončit život, jsou staří a nemocní lidé ve věku nad 80 let. Mezi kritickým obdobím je i skupina lidí mezi 45 – 54 lety. Zde je nejčastější příčinou nevléčitelná choroba a ztráta jistot doprovázená vysokou spotřebou alkoholu, rodinné problémy či deprese.

Podle Českého statistického úřadu umírá ve světě denně 1 200 lidí. Nejčastějším způsobem sebevraždy je oběšení (muži: 60 %, ženy 43 %), následuje zastřelení, otrávení a skok z výšky. Nejvíce sebevražd je evidováno v dubnu a nejméně v prosinci. Nejvíce sebevražd je v pondělí a nejméně v sobotu. Nejvíce sebevražd se průměrně podle dnů stává 1. ledna.

6 d) Obezita a bulimie

Obezita je skupina nemocí s individuální poruchou řízení energetiky organismu s podílem dědičné náchylnosti a působením „toxického prostředí“, které vede k hromadění tukových rezerv. Náchylnost se projeví při pozitivní energetické bilanci

organizmu. Jedná se často o nízké pohybové aktivity s prolongovaným stresem a příjmem potravy s vysokým glykemickým indexem, čímž dochází k ukládání tuků do rezerv organizmu. (<<http://obezita.org/>>)

Existuje hned několik příčin obezity, jedná se například o: dědičné faktory, nepoměr mezi příjmem a výdajem energie, genetické dispozice, hormonální vlivy, metabolické vlivy, léky, psychogenní faktory a jídelní zvyklosti.

Česká republika se v počtu obézních propracovala na přední místo v celé Evropě. Tento problém narůstá. 21 % mužů a 31 % žen je obézních. Pokud se sečte nadváha a obezita, tak nám vyjde 68 % u žen a 72 % u mužů. Obezita a nadváha je u nás vyšší než v evropském průměru. Oproti zbytku Evropy je u českých mužů zejména vyšší výskyt obezity, u žen je nižší výskyt nadváhy a výrazně vyšší výskyt obezity. (<<http://www.obezita.cz/obezita/v-cr-a-ve-svete/>>)

Mentální bulimie se projevuje zejména opakujícími se záchvaty přejídání, které střídá období hladovění, užívání projímadel a prostředků na odůvodnění.

Mentální bulimie může vést k mnoha komplikacím, které častěji než s přejídáním souvisí s nedostatečnou výživou nebo jsou důsledky zvracení, nadužívání projímadel nebo diuretik (prostředků k častějšímu močení). Častým důsledkem vyhublosti je citlivost na chlad, únavnost, oslabený krevní oběh a osteoporóza (řídnutí kostí). Přejídání vyvolává nepříjemný pocit plnosti a nadmutosti. Poměrně častá je plynatost, pocity nevolnosti, zácpa a průjem. Nadměrná konzumace sladkostí a pečiva, společně s nevhodným jídelním režimem vedou k hypoglykémii.

Každá dvacátá dívka v České republice trpí mentální bulimií. Už ve čtrnácti letech 2 % děvčat pravidelně zvrací ze strachu z tloušťky a další 2 % to občas zkouší. Chlapci tvoří asi jen 5 % nemocných s bulimií. Zatímco u dívek bulimii většinou předchází období diet a hladovění, rozvoj poruchy u chlapců bývá spojen s nadváhou a přejídáním. (Krch, 2004)

6 e) Prostituce

Slovo prostituce pochází z latinského slova prostituere. Prostituce je poskytování sexuálních služeb za úplatu nebo jakoukoli jinou protihodnotu. České označení pro muže, kteří poskytují takovou službu je prostitut (gigolo), pro ženu prostitutka (společnice). Prostituci organizuje kuplíř.

Evidence prostitutek se nevede, protože zákon pojem prostituce nezná – prostituce nepatří mezi trestné činy. Prostituci ovšem provází návazně řada jiných trestných činností: kuplířství, ohrožování mravnosti, pornografie, drogy, násilné trestné činy, omezování osobní svobody, krádeže (uspávačky), loupežná přepadení, obchod s bílým masem atd.

Neexistuje ani přibližný odhad počtu prostitutek na našem území. Prostitutky se dělí přibližně do tří základních kategorií:

- 1) pouliční prostitutky – mají stanoviště na ulicích a silnicích, např. E55, patří k nejnižší a nejméně placené kategorii,
- 2) společnice – mají stanoviště v soukromých podnicích, barech, restauracích. Špičkové společnice čekají na telefonu na většinou již známé stálé zákazníky v přepychových vlastních apartmá, dostávají typy od zprostředkovatelů nebo doporučení od známých osob či zákazníků. Mluví několika jazyky, není výjimečné, že někdy fungují jen jako společenský doprovod dobře situovaných mužů na veřejnosti,
- 3) zaměstnané, vdané ženy a studentky, které provozují prostituci k zlepšení své finanční situace více méně nepravidelně, ale i pro zábavu.

V České republice nejsou prostitutky jako celek organizované v žádné organizaci podobné odborům, jen jejich část vytvořila vlastní organizaci La Strada, navazující na zahraniční organizace. V této oblasti působí Dr. Malinová, která jim dává rady, vydává kondomy, věnuje se prevenci a základní hygieně.

K zavedení systému a řádu v prostituci chybí potřebná legislativa počínaje stanovení definic prostituce, pornografie, erotiky až po změnu § 204 – kuplířství, neboť provozovatel veřejného domu podle současné judikatury páchá trestný čin kuplířství. Jedním z možných řešení by bylo i zavedení živnostenských listů, které by byly vydávány jen osobám starším 18 let (tím by se dosáhlo omezení prostituce mladistvých), návazně by bylo možné stanovit místo provozování živnosti (omezení pouliční prostituce) a předkládání zdravotního potvrzení (omezení přenosu nakažlivých nemocí).

Oblast hraničící s Rakouskem se vyznačuje nízkou kriminalitou a prostitucí na propracovanější a kulturnější úrovni ve srovnání s územím hraničícím s Německem. Je to dáno strukturou obyvatel, mezilidskými vztahy a skutečností, že dřívější blokáda hranic zahrnovala 38 % území v hraničních pásmech. Co se týče prostituce, Rakušané nejsou tak aktivní jako Němci, je zde také menší počet hraničních přechodů a vývoj prostituce zde neprobíhal tak živelně jako v jiných oblastech České republiky. Nejvíce prostituce se soustřeďuje v Kaplici a v Jindřichově Hradci. (Ministerstvo vnitra, 2008)

6 f) Psychiatrické a zdravotní problémy

Domácí násilí může zapříčinit vznik syndromů. Mezi základní dva syndromy, které se týkají domácího násilí páchaných na ženách a dětech patří: Syndrom týrané ženy a Syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte.

Syndrom týrané ženy je definován jako soubor specifických charakteristik a důsledků zneužívání, které vedou ke snížení schopnosti ženy efektivně reagovat na prožívané násilí.

Syndrom zneužívaného a týraného dítěte je uváděn pod zkratkou CAN (child abuse and neglect). Definice je velice široká a zahrnuje v sobě veškeré aktivity, které páchá dospělý člověk, ať už úmyslně či neúmyslně na dítěti. Jedná se o jak o tělesné týrání fyzické ublížení dítěti či utrpení dítěte.

6 g) Ztráta sebedůvěry

Sebedůvěra znamená důvěru v sám sebe. Ztráta sebedůvěry může schopného, zdatného a talentovaného jedince změnit v negativně naladěného člověka, který bez důvodu pochybuje o svých schopnostech.

7. Péče o pomoc obětem domácího násilí

7 a) Pomoc orgánů státní správy

Na policii se osoby ohrožené domácím násilím obracejí zejména v situacích eskalace násilí a přímého ohrožení (voláním na linku 158) či v situacích, kdy akutní ohrožení násilím již pominulo a oběť chce podat na pachatele trestní oznámení. Policie bývá přivolána k případům domácího násilí nejen osobou ohroženou, ale i svědky násilí (dětmi či jinými příbuznými), případně sousedy.

Úloha policie v případech domácího násilí spočívá zejména v **intervenci** (poskytnutí ochrany oběti), **vyšetřování** (shromažďování fakt a důkazů) a **pomoci** (zajištění řádné pomoci od jiných organizací).

Úkoly stanovené Policií České republiky mohou být realizovány v souladu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod, zákonem č. 283/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Nyní bych popsala postup policie při vzniku domácího násilí. Před příjezdem na místo by měl zakročující policista získat co nejvíce informací o historii domácího násilí, popřípadě o jejím vývoji a o provedených opatřeních v minulosti.

Po příjezdu na místo je zapotřebí, aby zakročující policisté vstoupili do obydlí, ve kterém k domácímu násilí došlo. K tomuto vstupu stačí souhlas osoby, jenž byt nebo dům obývá bez ohledu na to, zda je majitelem či nikoliv. Hlavním a zároveň primárním úkolem policistů na místě je zastavení násilí a zabránění dalšímu možnému násilí. Dále pak musí zajistit bezpečí ohrožené osoby. Pokud v době příjezdu na místo incidentu násilí stále trvá, je nutné ze strany Policie využít jakýchkoliv zákonných prostředků k bezprostřednímu zabránění násilí. Pokud dojde ke zranění osob, je nutné zajistit lékařské ošetření. V případě, že se na tom samém místě nachází jak agresor, tak i oběť, je nutné je od sebe oddělit. Oběť se zpravidla v přítomnosti agresora bojí vypovídat. Jsou-li po zhodnocení všech aspektů případu se znaky domácího násilí dány zákonné podmínky k omezení osobní svobody agresora (př. zajištění, zadržení, umístění

do protialkoholní záchytné stanice atd.) je doporučeno tyto oprávnění využít a tím alespoň na čas oddělit agresora od oběti. Policista také může na místo přivolat pracovníka skupiny domácího násilí a to v případě, že jsou splněny všechny zákonné podmínky (opakovanost, vztah mezi násilnou osobou a agresorem atd.).

Zakročující policisté by měli vždy pečlivě zvážit celou situaci a to jak pro zajištění vlastní bezpečnosti, tak pro zajištění bezpečnosti přítomných osob. Dále je nutné, aby si policisté všímali každé indicie na místě, která může odhalit, zda-li na místě opravdu došlo k domácímu násilí a nedali pouze na tvrzení přítomných osob.

Po skončení služebního zákroku musí policisté vždy napsat Úřední záznam o výjezdu k případu se znaky domácího násilí. Tento záznam musí napsat i v případě mírné formy projevů domácího násilí (např. slovní útoky, urážky, vyhrožování atd.). Tento úřední záznam může v budoucnu sloužit jako podklad pro rozhodnutí o vykázání.

Nový způsob domácího násilí přinesl Zákon č. 135/2006 Sb., který zakotvil nové oprávnění Policie ČR podobě institutu vykázání. Od 1. ledna 2007 je policie oprávněna, zjistí-li že, se v daném případě jedná o domácí násilí, násilnou osobu ze společného obydlí vykázat. Policie násilnou osobu vykáže vždy, pokud zjistí, že se v dané věci jedná o případ domácího násilí. Současně pak může být jednání násilné osoby vyšetřováno v rámci trestního řízení, pokud lze jednání násilné osoby kvalifikovat jako trestní čin, případně, nedosáhlo-li jednání násilné osoby intenzity trestného činu, je prováděno přestupkové řízení.

7 b) Pomoc nevládních organizací a občanských sdružení

V současné době existuje řada nevládních organizací a občanských sdružení, která se snaží pomoci obětem domácího násilí.

Mezi nejvýznamnější patří tyto organizace:

Před více než deseti lety založila Petra Vitoušová (současná prezidentka občanského sdružení na pomoc obětem domácího násilí) spolu s dalšími osmi

odborníky **Bílý kruh bezpečí**. Mezníkem Bílého kruhu bezpečí bylo vytvoření celkem šest regionálních poraden. Tyto poradny můžeme najít v Praze, Plzni, Pardubicích, Brně, Olomouci a Ostravě. Bílý kruh bezpečí se nespécializuje pouze na problematiku domácího násilí, ale také pomáhají obětem všech trestných činů bez ohledu na věk a pohlaví. Pokud oběť trestného činu vyhledá pomoc poradny, vždy má možnost setkat se jak s právníkem, tak i s odborníkem pro psychologickou pomoc. Pomoc Bílého kruhu bezpečí je bezplatná a poradny je možné navštívit i bez předchozího objednání. Jelikož se poradny skládají z řad dobrovolníků, jsou otevřeny zatím pouze v odpoledních a večerních hodinách.

11. září 2001 vznikl samostatný projekt na pomoc obětem domácího násilí, který byl podpořen akciovou společností Philip Morris ČR. Začal celostátním výzkumem zaměřeným na domácí násilí a pokračoval zahájením provozu celostátní non-stop linky **DONA**. Pomáhá každému, kdo se cítí být ohrožen nebo je svědkem domácího násilí. Respektují anonymitu klientů a požadavek diskrétnosti. Dále poskytují okamžitou odbornou, psychologickou, právní, organizační a morální podporu. Pomáhají sestavit individuální bezpečnostní plán, vyhledat bezpečné ubytování.

ProFem se od roku 1993 zaměřuje na poskytování poradenských služeb a konzultací ženským projektům a organizacím. V oblasti ženských lidských práv a násilí na ženách se věnuje politickému lobbingu, vydávání publikací a bezplatnému právnímu poradenství obětem domácího násilí. V současné době realizuje proFem tyto projekty: projekt AdvoCats (poradenství ženám, které se staly obětí dlouhodobého násilí a počítačové kurzy pro ženy). Nezávislým projektem v rámci proFem je informační agentura gitA.

Další občanské sdružení **ROSA** vzniklo v roce 1993 a v roce 1998 bylo přeměněno na občanské sdružení. Cílem občanského sdružení ROSA je komplexní pomoc ženám obětem domácího násilí a jejich dětem z krizové intervence, dále se specializuje na poradenství a to jak v oblasti psychologické, tak právní. Nabízí azylové ubytování s utajenou adresou v případě ohrožení na životě násilným partnerem, jehož součástí je i sociální poradenství. Smyslem je poskytnutí bezpečí a jistoty.

EVA České Budějovice provádí sociální poradenství prostřednictvím linky tísňového volání, zprostředkování odborných konzultací, podávání informací, doprovod na úřady, zprostředkování azylových pobytů pro matky a děti. Dále pořádají přednášky pro veřejnost.

Mezi další občanská sdružení či nadace patří například Persefona o.s., Poradna pro oběti násilí, týrání a zneužívání ELPIS, ACORUS, Česká katolická charita – projekt Magdala, Elektra, Koordona – koalice organizací proti domácímu násilí a další.

8. Dopady násilí v domácnostech

Následky domácího násilí na obětech jsou rozsáhlé a mohou nabývat různých podob. Tyto následky lze členit takto:

a) viditelné fyzické následky, které v sobě zahrnují:

- modřiny, tržné rány, spáleniny, známky kousnutí, zlomeniny,
- zranění vzniklá v těhotenství – potraty nebo předčasné porody,
- neodůvodněné prodlení s vyhledáním ošetření zranění,
- větší počet zranění v různém stupni zahojení.

b) Onemocnění, které se u obětí může vyvinout později:

- psychosomatická onemocnění, která souvisí se stresem jako jsou bolesti hlavy, zad, chronické bolesti, poruchy trávení, nespavost, poruchy v příjmu potravy a únava,
- stavy navozené pocity úzkosti (př. bušení srdce, pocení a „panické útoky“),
- méně často pak deprese, sebevražedné myšlenky či pokusy, problémy s alkoholem nebo drogami.

Déle trvající problémy často mohou souviset nebo být přímo následkem domácího násilí a zahrnují:

- manželské nebo rodinné problémy,
- závislost na alkoholu či drogách,
- psychické problémy.

9. Prevence u násilných a mravnostních incidentů a jednání, které mají znaky domácího násilí

Podle Čírtkové by prevence i intervence garantovaná státem měla začít u tří uzlových bodů, kterými jsou:

- 1) informovanost,
- 2) ochrana oběti,
- 3) konfrontace pachatele s oficiální reakcí.

Informovanost, tak ta se v poslední době výrazně zvýšila. Téma domácího násilí se začalo objevovat v médiích, různá občanská sdružení a nadace pořádají přednášky a besedy o tomto problému. Výrazný posun zaznamenal také vznik nonstop linky pro oběti domácího násilí provozované Bílým kruhem bezpečí. Velké mezery ale převládají také u informovanosti odborníků. Odborníci občas nedovedou poskytnout základní informace nebo poradit.

Ochrana oběti zaznamenala v současné době velký pokrok. Vznikl zákon o vykázáni agresora z bytu, který přešel v plném rozsahu na policii. Další formy ochrany a podpory oběti se také zlepšili. Mezi tyto formy ochrany lze zařadit např. poskytování informací v oblasti sociální a právní, které poskytují občanská sdružení nebo nadace.

Co se týče konfrontace pachatele s oficiální reakcí, tak tato strategie intervence směřující k pachateli je založena na myšlence netolerování domácího násilí. Agresor musí rychle pocítit, že jeho chování je nežádoucí a nebude tolerováno. Princip netolerance vychází z přesvědčení, že za domácí násilí nese v plném rozsahu zodpovědnost právě agresor nikoli oběť. Převzetí zodpovědnosti za své agresivní chování je pak příznivým signálem pro nápravu agresora.

10. Domácí násilí z pohledu práva

Problematiku domácího násilí řeší tyto právní normy:

- Listina základních práv a svobod, Ústava ČR,
- Zákon č. 135/2006 Sb., díky kterému se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím,
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích,
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon,
- Zákon č. 283/91 Sb., o Policii České republiky.

V případě domácího násilí dochází k porušování základních lidských práv a svobod, které jsou zaručeny všem bez jakékoliv diskriminace. V článku I. **Listiny základních práv a svobod** jsou lidé svobodní a rovní v důstojnosti a právech. Listina dále zaručuje osobní svobodu člověka, zachování lidské důstojnosti, osobní cti a dobré pověsti. Článek VI., odstavec 1 přiznává právo na život. Listina základních práv a svobod zaručuje velké množství práv a svobod, které mohou s domácím násilím okrajově souviset.

O zabezpečení ochrany před domácím násilím se stará **zákon č. 135/2006 Sb.**, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Jeho cílem je aktivně řešit problémy, které souvisejí s tím, že osoby, které jsou v privátním vztahu s jinými osobami, s nimiž sdílejí společné obydlí, se vůči nim dopouštějí agresivního chování, a tak ohrožují jejich zdraví nebo život a svými útoky deprimují společné soužití.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích upravuje jednotlivé akty domácího násilí. Domácí násilí je v praxi velmi často posuzováno podle tohoto zákona. Domácího násilí se týká především § 49, kde je vymezena skutková podstata přestupku proti občanskému soužití. Pokud je domácí násilí posouzeno jen jako přestupek, znamená to pro společnost, že se jedná o nižší stupeň nebezpečnosti pro společnost. V tomto případě je pachateli uložena pokuta až do výše Kč 3.000,- podle § 49 odst. 2.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ještě donedávna neobsahoval žádné speciální ustanovení, které by se týkalo domácího násilí. Trestné činy, kterých se pachatelé dopouštěli byly zařazovány nejčastěji do těchto paragrafů:

- § 197a) Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci,
- § 202 Výtržnictví,
- § 205 Ohrožování mravnosti,
- § 206 Pomluva,
- § 213 Zanedbání povinné výživy,
- § 215 Týrání svěřené osoby,
- § 215a) Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě,
- § 216 Únos,
- § 217 Ohrožování výchovy mládeže,
- § 219 Vražda,
- § 221 Úmyslné ublížení na zdraví,
- § 222 Úmyslná těžká újma na zdraví,
- § 225 Rvačka,
- § 231 Omezování osobní svobody,
- § 235 Vydírání,
- § 238 Porušování domovní svobody,
- § 241 Znásilnění,
- § 257 Poškození cizí věci a další paragrafy.

Od 1. 6. 2004 obsahuje trestní zákon zvláštní trestný čin Týrání osoby žijící ve společně obývaném domě nebo bytě (§ 215a trestního zákona). Nový trestný čin byl do trestního zákona zakotven **zákonem č. 91/2004 Sb.** Základní skutková podstata tohoto trestného činu postihuje toho, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící ve společně obývaném bytě nebo domě (§ 215a odst. 1). K základní skutkové podstatě se připínají okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající v tom, že pachatel spáchal čin zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, anebo že pokračoval v páchání takového činu po delší dobu (§ 215a odst. 2). (Jelínek, 2005, s. 55)

Zákon č. 283/91 Sb., o Policii České republiky, prošel několika změnami. Podle § 21a) může na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky policie vykázat podezřelého, který takovéto útoky páchá vykázat z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou, jakož i z jeho bezprostředního okolí. Vykázaná osoba je povinna neprodleně opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje. Podle § 21b) se rozhodnutí o vykázání vydává bez projednání věci a z úřední povinnosti, přičemž souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje. § 21d) stanovuje, že vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Policista je povinen ve lhůtě do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázání provést kontrolu, zda rozhodnutí o vykázání vykázaná osoba dodržuje. O provedené kontrole musí policista sepsat úřední záznam.

ZÁVĚR

V mé bakalářské práci jsem se snažila více přiblížit téma domácího násilí a ostatní sociální problémy ve společnosti.

Tato problematika se netýká pouze agresora a oběti, ale dá se říci, že se týká celé naší společnosti. Ze Základní listiny práv a svobod je patrné, že každý člověk má právo na život, svobodu, ochranu zdraví a ochranu před ponižováním. Domácí násilí je velmi běžné a často se vyskytuje v mnoha rodinách. Problém domácího násilí není záležitost pouze pár dní, ale někdy i několika let.

Mnoho žen, dětí nebo i mužů si často bojí přiznat, že právě oni jsou oběťmi domácího násilí. Když už si to konečně přiznají, tak trvá nějakou dobu, než vyhledají odbornou pomoc, pokud ji tedy vůbec vyhledají.

V České republice bylo domácí násilí dlouhou dobu považováno za tabu. Většina lidí byla toho názoru, že tento problém je problémem soukromým, a že by si ho měli partneři vyřešit sami. Oběti byli často ve společnosti nepochopeny či obviňováni, že si za násilí můžou sami. Situace se ale v poslední době začala dost měnit, jak z pohledu široké veřejnosti, tak z pohledu legislativy. Veřejnost se začala více dovídat o tomto problému, jak z médií, tak z přednášek, které vedou různá občanská sdružení či nadace. Dalším pozitivem je to, že policie má již zákonný prostředek – „vykázání“, kterým může zajistit eliminaci násilí, přičemž je oběti poskytnuta další intervence. Je zde také vytvořen časový úsek, během kterého si oběť může rozmyslet, jak bude dále postupovat a je jí zde nabídnuta pomoc od různých institucí.

Při řešení problematiky domácího násilí je nutné postupovat komplexně. Společnost by měla být stále více informována o tomto problému. Dále by se měli propojit jednotlivé instituce, které mohou pomoci obětem domácího násilí. Mezi tyto instituce patří například soudy, policie, nadace, občanská sdružení a lékaři. Domácí násilí nelze obecně zcela vymýtit. Společnost by jej neměla ani omlouvat ani tolerovat. Co ale lze je to, že domácí násilí můžeme eliminovat – snížit jeho rozsah, četnost, zajistit spravedlivé potrestání pachatelů a poskytnout maximální ochranu obětem.

ABSTRAKT

Kudláčková, Martina: Domácí násilí a ostatní sociální problémy.

České Budějovice 2009. Bakalářská práce.

Vysoká škola evropských a regionálních studií o.p.s. Vedoucí práce Prof. PhDr.
Emanuel Pecka, CSc.

Klíčové pojmy: domácí násilí, pachatel, oběť, dopady, prevence, právo

Bakalářská práce „Domácí násilí a ostatní sociální problémy“ je zaměřená především na problematiku domácího násilí, které je společenským problémem. Cílem bakalářské práce bylo nastínit problematiku tohoto násilí.

V úvodní části se snažím nastínit problematiku domácího násilí a postoj společnosti k němu.

Práce dále definuje domácí násilí, jeho členění, formy a příčiny vzniku. Dále jsou zde vysvětleny pojmy oběť a pachatel. V práci se zabývám i ostatními sociálními problémy, jako je: alkoholismus a narkomanie, těhotenství mladistvých, sebevraždy, bulimie a obezita, prostituce a dalšími problémy.

Poslední část je věnována jednotlivým orgánům státní správy, nevládním organizacím a občanským sdružením a domácímu násilí z pohledu práva.

ABSTRACT

Kudlackova, Martina: Domestic violence and other social problems.

Czech Budejovice 2010th. Bachelor thesis.

College of European and Regional Studies ops Supervisor Prof. Ing.
Mr Emanuel Pecka, CSc.

Key words: domestic violence, offender, victim, consequences, prevention, law

Thesis "Domestic violence and other social problems" is focused on the issue of domestic violence is a social problem. The aim of this thesis was to outline the issues of violence.

In the first part I try to outline the issue of domestic violence and the attitude towards him.

Work continues to define domestic violence, its structure, forms and causes of. Then, there are concepts explained victim and the offender. The work deals with social and other problems, such as: alcoholism and drug abuse, teenage pregnancy, suicide, bulimia and obesity, prostitution and other problems.

The last section is devoted to the various state authorities, NGOs and civic associations, and domestic violence from the perspective of the law.

PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje:

BURIÁNEK, J. a kol.: *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. 1. vyd. Praha: Triton, 2006. 108 s. ISBN 80-7254-914-6.

ČÍRTKOVÁ, L.: *Vybrané výzkumy a teorie domácího násilí*. Policista č. 7/2002.

DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J.: *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti*. Pracovní manuál. SPŠ MVČR. AGIS 2004.

GJURIČOVÁ, J.: *Bulletin prevence kriminality MV ČR. Za zavřenými dveřmi II. – domácí násilí*. Praha: Ministerstvo vnitra – obor prevence kriminality, číslo 10, 2003.

HUŇKOVÁ, M., VOŇKOVÁ, J.: *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. Justiční akademie ČR, 2004.

JEDLIČKA, R. a kol.: *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. 1. vyd. Praha: Themis, 2004, 478 s. ISBN 80-7312-038-0.

JELÍNEK, J.: *K trestněprávnímu postihu domácího násilí*. Kriminalistika, 2005, roč. 37, č. 4. ISSN 1210-9150.

KRAMULOVÁ, D.: *Týrání bez modřin*. In Psychologie dnes. Praha: Portál, červen 2006, roč. 12, číslo 6, ISSN 1212-96017.

KRCH, F.: *Bulimie*. Článek, 2004.

ŠMOLKA, P., VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha, proFem 2004, 194 s. ISBN 80-7254-914-6.

ŠPATÉNKOVÁ, N. a kol.: *Krizová intervence pro praxi*. 1. vyd. Praha Grada, 2004. 197 s. ISBN 80-247-0586-9.

ZBOŘILOVÁ, K.: *K problematice domácího násilí*. Kriminalistický sborník, 2006, č. 4, s. 37.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád.

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině.

Zákon č. 135/2006 Sb.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

Závazný pokyn policejního prezidenta, kterým se stanoví postup příslušníků Policie ČR v případech domácího násilí, č. 179/2006, ve znění pozdějších předpisů – čl. 1, odst. b)

Úplné znění: *Ústava základních práv a svobod*. Praha: Sagit, 2005. ISBN 80-7208-525-5.

Elektronické zdroje:

Počet alkoholiků v ČR, statistiky alkoholismu, množství vypitého alkoholu na osobu za rok. [online] [cit.2009] Dostupné z:

<http://www.zbynekmlcoch.cz/info/otazky_a_odpoved/pocet_alkoholiku_v_cr_statistiky_alkoholismu_mnozstvi_vypiteho_alkoholu_na_osobu_za_rok.html>

Čtyři stádia alkoholismu dle Jellineka. [online] [cit.08/2008] Dostupné z:

<<http://zdravotnictvi.blogspot.com/2008/08/4-stadia-alkoholismu-dle-jellineka.html>>

Sebevražda. [online] Dostupné z: <<http://www.sebevrazda.psychweb.cz/>>

Obezita. [online] [cit.1999] Dostupné z: <<http://obezita.org>>

Domácí násilí. [online] Dostupné z: <<http://www.spgs-szs.cz/files/materialy/socialni-pece/domaci-nasili.pdf>>

Násilníci nejsou pouze muži. [online] [cit.2003] Dostupné z:

<http://kverek.webpark.cz/problematika/prob_01/57.htm>

Prostituce v ČR. [online] [cit.červen 2008] Dostupné z:

<http://web.mvcr.cz/archiv2008/statistiky/krim_stat/1999/prostitu.html>

<www.profem.cz>

<www.magdalenium.cz>

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obr . č. 1 : Kruh domácího násilí

Graf č. 1 : Zkušenost obětí s násilím